

H A Z A I - H Í R A D Ó

Szerdán, Június' 11-edikén, 1 8 2 8

Portugallia — Spanyolország — Frantziaország — Nagybritannia — Törökország
Oláhország — Külömbfélék

Portugallia

Láttuk már a' lissaboni udvari Hírdóban kibotsátott Végzést a' portugalli 5 Rend' vagy a' régi Cortes' össze-gyűlése-felől: lássuk most ugyanazt a' Beo-pacter szerint is, mellyet ez, a' párisi Journalokban (a' Moniteur kivévén) ki-ötött, itt következő értelmében adja-elő: 'Minekutánna az ország' 5 Rendé-nek össze-hívattatása, mely már a' Ki-rálytól az én' Uramtól 's atyámtól (ki-nek a' lelke az égben van), 1824-ben, a' jún. 4-edikei Carta de Lei-ben szük-ségesnek esmérietett, utóbbi történetek miatt, naponként sürgetőbbé lessz, és, Minthogy én óhajtom, az elő-terjeszté-seknek igasságot szolgáltatni, mellyeket a' Papság, Nemesség, Törvényszékek és minden Igasság-Hívatatok hozzám be-nyújtottak; tehát én, magamat bölts és az isteni szolgálat 's a' nemzet' jóváolta-eránt buzgósággal teljes személljek' ta-nács-adásához szabván, az ország' fenn-emlélt 5 Rende' egybe-gyűjtését akarom parantsolni; kiknek Lissabonban a' kö-vetkező 30 nap alatt, ezen össze-shóllító-rás után, össze kell gyűlni, hogy nyil-vános és törvényes módon, ezen Mo-narchia' szokásai és tartásai szerint, és hasonló alkalmaknál szokott formák mel-lett, a' portugalli jus' fontos tizikkeljei elő-vétessenek, hogy így a' tsendesség és egyyet-értés ismét helyre-állhassanak, és a' státus' nyomos ügybajai megerős-

síttethessenek 's jó igazodásba indulhas-sanak. — Tudja-meg ezt az én' ministeri Tanátsom, vigye és vitesse végre. — A- juda Palotában, máj. 5-adikan, 1828. (királyi alá-írással).

Lissabon, máj. 3. — Tegnapelőtt mentek-el tőlünk az Anglusok: egy fre-gatte és egy korvette maradt még a' Tájóban. Számos ágyúköszöntésekkel in-neplették a' Portugallusok ezt az elta-karodást. A' tengeri katonaságot kivé-vén, mindenféle Hivatal hozzá állott már az absolutus Királysághoz. Minthogy a' Nemesség ném igyekézett nyakrafore a' complóthoz állani, össze-hívták azo-kat Cadoval Hgzhhez, a' hol értekezésekre kelt a' dolog. Linhares Gróf és Mello Breyner Úr különösen erőssen be-széltek. Az első, inkább veszedelemre teszi-ki magát, úgy-mond, tehetségét és rangját elveszti, mint-sem D. Pedronak adott esküjét megszegje, hazájának ár-rulója legyen, D. Miguel' tzelzott abso-lutismussához-állás által. Mello Breyner Úr, azt mondotta: jól tudja hogy üf-dözések' tárgya lessz; de ha a' hóhér' kezébe adnák is, még-sem állana egy olyan írás mellé, mellyet lelkiesmé-rete megvet, és az ő' hazája' szerentséjével ellenkezik. Több Nemes is erőssen mon-dotta-ki akarattját. Várákozás - közben a' dolog' elválása után, D. Miguel hű-gainak társaságában, halászással és va-dászattal mulattja magát az Alfeie Kas-

téljban. — A' frantzia Követ, Durand Ur, tegnap érkezett ide Angliából az York Hgz. gőz-postahajón, 's azt a' hirt hozta, hogy az említett béke-aláírás Brasilia és Buenos-ayres között, nemvaló. Némellyek azt állittják, hogy a' királyi méltóság igazi felvétele, máj. 8-adján, mások szerint, 15-adján esne-meg.

Álmélkodással olvassák itt az udvari Híradónak egy tzikkeljét, mely a' dolog' közelgetésénél, ennek gyengeségét árulja-el. "A' törvények, úgymond, és a' történetek kétségsbe döntenek minket, melyben, az igaz, tsak-nem az egész köz-akarat ki van mondva; de e' még nem teszen törvényes just, még inkább nem engedi-meg egy magáuosnak azt a' szabadságot, hogy azt a' just bevehetővé tegye. A' Trombita' (Híradó) írója, oktalanul és törvényes teljes hatalom nélkül hánnya saját decretumait ezen tárgy-felől a' világba, és a' hallatlan vakmerőséget vagy mérővakságot annyira úzi, hogy magát, mint nemzet választott organumát (életműszerét), hánattja. Isten és emberek előtt ditsekszik okainak tsalhatatlanságával, és semmi egyéb országlásmódot nem esmér-meg a' maga' gyökéértelmein 's értelmein fekvőknél. Egy offéle magának-tulajdonítás egy igazi hiba: mert, egy polgárnak sints jussa, a' fejedelmi hatalom' nyakára törvényeket nyomni, tsak rostálgatni szabad azt neki, ha egyszer a' politikai nagy kérdést az ország' Rendei meghatározták. Kerülnünk kell, nehogy Európának just adjunk, minket követ-fúvó pártosoknak nézni, 's azt gondolni, hogy a' zenebonás pártok' járma alatt vagyunk. Azt fogják mondani, a' köz-szózat és még a' tartománybeli Municipalitások által írt eredet-írások is a' mindennel-köz kívánságot mutatták. Ugyde, ez az eggyesült akarat, nem tör-

vényes, és nem elégséges egy gondolt legitimitas' (törvényesség) megbizonyíthatatlan jussát kiszabni vagy bevehetővé tenni, és, még kevésbe a' portugalli koronára-következést, tsak bolondjában megállapítani. Nem maradandó Kamarát kell felállítani, hanem az egész nemzet' köz-ítélőszékére kell a' dolgot vinni, hol a' nép', nemes', pap' Helytartói, eggyesülve, azt, a' mi a' portugalli nemzet' jussának leginkább megfelel, javallják, meghánnyák-vetik és meghatározzák. A' tartományok' minden Municipalis Hivatalai egymás-után, az ország' bölts kezdeteredeti intézeteit hívták segedelműl. Vajha tehát szót-fogadnának, 's ezen intézetek' lelkét megvizsgálák; mellyek nekik megengedik a' tanáts-adást, de, nem a' tanátskozást. Ha VI-odik Joao Király 1826-ban, a' maga' mártz. 6-odikai Végzése által, a' koronára-következés' meghatározását a' törvényszerző Hatalomnak adta, hogy lehetne ezt a' meghatározást törvényesnek mondani, valamig az, tsak zenebonás láрма és ittott mutatott örvendezés által jelentődött-ki? Nem vagyunk mi azon rendkívülvaló esetben, midőn a' kikiáltásnak szabad megelőzni a' törvényes megerősítést. Mikor I. Joao portugalli Királylyá kiáltatott, Portugalliát, fenyegette volt a' Spanyol Monárka megtámódással, ki a' Donna Beatrix' jussának helyt akart adni. Mikor IV-edik Joao-t választották, szintűgy a' volt a' szándék, hogy a' II-dik Fülöp' jármát lerázhasák. Minő távol van pedig a' mi mostani állapotunk amazoktól! elkerülhetlenül szükséges tehát, hogy a' Municipalitások és a' Státus' 5 Rendei, mindég szorossan megmarkolják azt a' gondolatot, hogy tsak egy törvényes mód eggyesíthet minket azon értelmekkel, mellyek többféle diplomatikai Jegyzésekben

i vannak mondva, a' mijjeneket szinte minden európai Udvaroktól bocsátottak-i, Brasiliára és Portugalliára-nézve.

Spanyolország

Az Echo du Midi azt mondja: Nyugtalanító hírek ögyelegnek egyen-ány nap-ólta nállunk (Toulouse-ban); e, reményljük, sokat tettek hozzá; de, rég-sem titkoljuk-él, hogy azon tarto-rányban (Catalonia) egy titkos 'sarátnak levenedik, és újj békételesség, sokkal onoszabb az elsőnél, talán éppen a' ki-örés' pillantatján áll. Egy Agraviado-zer' újj Hirdetményéről beszéllnek. A' határszéleken kerengett ez a' procla-ratio, a' hol pedig, Frantziaország' ré-zéről, valóban igen nagyon vigyáznak.

Mádríd, máj. 8. — Semmit-sem allani már itt apostolikusokról vagy árlistákról, Fejékről vagy Feketékről. Az üldözések megszűntek, 's mérséklet' ystemája állott a' helyett-be, hihető, 's frantzia országlószék' újj értelmei m-it; melynek következéséül, a' frantzia postolikusok' Agensei, kitakarodtak Spa-nyolországból.

Frantziaország

Páris, máj. 14. — A' tegnapi nap gazdag vala megbizonyításaival annak, 's mit már rég' tsak sejdítettek; az o-sz hadizenetet 's D. Miguelnek, mint bnhatalmu Uralkodónak, királyi székre éptét úgy lehet már tekinteni, mint hí-ratalosan kihirdettetett. Bizonyosság-gal állíthatjuk, hogy nem tsak az, a' mit nár a' Moniteur, a' Durand Úrhoz Lis-arbonba küldetett ama' parantsolatról, hogy diplomatikai összeköttetését a' por-tugalli Udvarral szakassza ketté, mon-gott, hanem a' következő, noha félhí-ratalos kútfőből foljó tudósítások is a' ni' külső dolgainkra ügyelő Ministe-rumunkból származnak. Nem tsak Fran-ziaország, hanem a' többi európai Ka-

binetek is azt a' parantsolatot adták Kö-vetjeiknek, hogy Lissabont hagyják oda. Úgy-láttzik, maga a' frantzia országló-szék is úgy veszi, mint valóságos lett dolgot, a' mi egynehány nap-ólta, tsak a' párisi Journálok privat Polemikájában vala mondogatva, ezt t. i. hogy a' Quo-tidienne némünémü-képpen, a' D. Miguel' megesmért 'o r g a n u m a; mert az országlószék formáson ereszkedik helyre-ütésébe annak, a' mit az a' Hir-adólevél, olyan ábrándozással, a' mily-lyet semmi, tsupa jól felszámított buz-gólkodás nem sugallhatott, hirdetett: "D. Miguel Király; a' legszebb ügynek legszebb diadalma leve." Ez ellen, a' frantzia országlószék, Manifestum formá-ban, ezt hirdetteti-ki: "D. Pedro, ö-rökség' jussán kapta Portugall' koroná-ját; minden Kabinét megesmérte a' D. Pedro' jussát, Ő, választhatott, ha akart volna, Brasilia 's Portugall között, de meg is tarthatta a' maga' jussait, és, így nevezé-ki saját 'Leányát' maga' után kö-vetkezőnek; így tevé D. Miguel't Igazga-tónak; az Igazgató, alája adta magát a' házassulás feltételeinek; megesmérte a' Battya' jussait, és Felesége jussait; meg-esküdt azokra; 's Európa Kabinetjeinek eddig-élé mindég tsak úgy vala dolgok D. Miguellel, mint a' Királytól kineve-zett Igazgatóval, de teljességgel nem úgy, mint D. Miguel Királlyal. A' mit egykor a' lamegői Cortes tselekvének, és a' mit az ő' Státust tárgyazó alap-törvénynekről felhordanak, az teljesség-gel nem épül históriai bizonyosságon; de ha igazi volna is a' kútféje az en-nekelőtti Rendek' ezen demokráziai ha-tározásainak, úgy is semmivé tette D. Miguel a' Régit, újj esküvése által, és valamint ő, úgy az európai Diplomatia is oly' formában hódolt-meg a' portu-galli Legitimitásnak, a' milyenben az,

leszállott a' mi' időnkre. Ha a' monarchicus, a' kegyes Quotidienne, vagy inkább D. Miguel, a' portugallus nép kívánságait és szükségait hozogatja is elő, és ha, nem tsak tsupán a' portugalli városok' népsalakja, hanem az egész portugalli nemzet kiáltaná is Királynának D. Miguelt, még sem lehet bántani a' D. Pedro' jussát; hiszen úgy, a' nép Fejedelemségét állítanák talpra, 's akkor, nem tsak a' monarchicum principium enyészne-el, hanem a' létett esküvés' szentsége is. E' mellett, Európának minden Királya részt veszen abban, hogy az örökségi királyi székéből ne legyen választásbeli királyi szék; mert a' mi Lissabonban történik, azt, könnyen megpróbálhatnák egyébütt is, tudni-illik, a' Királynak Municipalitás-választás által kinevezését. Hasonló volna a' veszedelem a' monarchicum principiumra-névezve Ámerikában is; mert, mihelyt Brasilia tökéletesen elfoglalászatnék/ Portugallióh, a' tsászári biradalom, a' mely tsizta köztársasági principiumokkal eltölt szabad státusok közzé vagyon szorítva, vagy e-
lébb vagy utóbb, hasonlólag oda-lehetne.

A' Követek' Kamarájának máj. 21-edikei Ülésében értekeztek utóljára a' költsön-vevendő 80 millió frankról, 's holmi tsekélj változtatásokkal, helybehagyta a' Kamara ezen törvény-javallatot, 222 szózat' többséggel, vagy is, 237 feje' gojóbissal, 65 fekete ellen.

A' Gazette de Fr. mondja, hogy az alsó Háznak minden liberalissai egybegyűlvén Richelieu-úttzán, azt végezték, hogy a' Budget-ot tsak ezen kötések alatt hagynák jóvá, ha: 1. A' párisi nemzeti Gárda ismét felállítatik; 2. a' septennialitás (a' Kamara' Tagjainak 7 esztendő alatt nem-változtatása) és a' ketős szózat eltöröltetik; 3. a' gen. Directorokat, Státustanátsosokat, Préfektu-

sokat, Al-Préfektusokat, Gen. Prokátorokat, királyi Tútorokat (Anwald), Békébirákat, Bírákat 'sat. mind-egyszerre (in massa) leteszik, és helyettek liberalisokat tesznek; 4. a' Jésuitákat elkergetik; 5. a' Kamarát széjjel-oszlattják. Ezen planum felett folytatott beszédét azon végzi a' Gazette, mintha ez a' párt kész volna a' Státus' felfordítását a' budget' megtagadása által meghatározni, ha neki a' monarchia' feldúlását meg nem engednék.

Nagybritannia

London, máj. 15. — Brasilia' és Buenos-ayres' katonaseregei között esett volna egy véget-szakasztó tsata; melyben az elsők voltak nyertesek. Ez, egygyességre vezette volna a' két Fél't; mely, ánglus közbenjárás mellett, békeségre vezethet. — Brasilia és Buenos-ayres között, a' mint halljuk, fegyverszünetet írt alá itt, ezen Státusok' két Követel, a' Wellington Hzg' házánál, minekutánna Ponsonby Lord, Rióban végbe-vihette, hogy versengéseiket, a' britannus Udvar' közbenjárása mellett, el akarják igazítani. Hihető, hogy D. Pedro, a' béke' helyre-állítása után, nem halogattja leánya' jussait egész erővel védelmezni.

Három éjtszakai vetekedés után, a' Sir Francis Burdett' javallattját a' R. Katholikusok' javára, bevették az alsó Táblánál 6 szózat' többségével, mely többség, a' múlt utolsó szózatolásnál, ugyanezen javallat felett (mert a' javallat szóról-szóra éppen az volt most, a' mely ezelőtt 2 esztendővel) a' kevesebbséget tette. De még ezzel nem bizonyos, hogy a' bill, tsak az alsó Házban is ki állja a' sárt. De ha megesne is; de a' felső Házban bizonyosan megbukik, a' hol mindég szerentsétlen lessz, valamíg azt egy olyan Ministerium,

mint a' mostani egy erős Fő alatt, védelme alá nem veszi. Ezt pedig, egy Ministerium sem meri tenni, valamig az alsó Háznak, legalább három-negyede nem segíti; mely alkalmasint alig fog megesni, valamig tudják, hogy a' Király ezen rendszabásnak meghatározva ellene van, vagy a' nyomba-követő félelem a' rossz következésektől, kényszeríti a' parlamentet ára. Ezek szerint tehát, ekkorig még, úgy lehet a' dolgot nézni, mint esztendőnként előforduló, fő- és státustetteket, melyeknél ékesbeszéd-talentumok mutatják ki magokat, népszerűtetést és udvari kedvezést lehet szerezni, 's mely által a' Katholikusokat korlát közt tartóztatják. Mint másszor, úgy most is, tsaknem kirekesztőleg a' nép-szereteti részen tettett ki a' talentom, és Sir Francis Burdett, Sir James Mackintosh és Brugham, fenn-tartották a' magok régi diisóségeket. Sir Francis különösen tünődtetés által fogta a' dolgot nyakon, buzdította-fel halgatóit, leírván Irland' állapotját, a' Papság' behatását 'sat. A' félelemből húzott indító okok, általjában, legjobbak ezen ügybajban, minthogy mindent, a' mit az igasságra- és a' históriákra-nézve mondhatni, gyakorízben újra-meg-újra, az unalomig felhordottak már a' legékebben szóllók. Sokat beszéltek a' megvilágosodás' hatalmáról, a' sajtó' behatásáról, a' köz-vélekedés' erejéről, és ez, nem fogja elhibázni munkásságát. Két fő személy is megtérnek vallotta magát a' felszabadítás' (emancipatio) javára, úgymint, Perceval Úr (ezen nevű, volt Ministernek a' fija, ki mint megesküött ellenkezője azon felszabadításnak, holt-meg: — a' parlament foljosóján mentében gyilkolta-meg egy dühös); és Paget Lord, a' Anglesea Mar-

quis, irlandi mostani Vice-Király' fija. Mindezek, végre is győzödelmet ígérnek a' Katholikusoknak; mellyet ők, erős és mérséklett viseletjek által, nagyon előmozdíthatják. — Az ánglus Katholikusok, Nemesek, Urak, Papok egybe-adták magokat az egész országban; mostanában egy Híradót indítottak-el, The catholic Journal név alatt, melyben minden, a' mi az ő' dolgokat illeti, vagy ezen hitvallás' barátjainak ketseg-tető és hasznos, elő-fordúl, 's igen megkülömbözteti magát az irlandi többi indulatos és tüzes Híradókhoz szabva, kellemetes magaviseletével. Az alsó házbeli vetekedések is példátlan mérséklettel foljtak. Kivül a' parlamenten, minden tsendes: a' Katholikusok, úgy láttzik, a' nélkül hogy ügybajokat abban hagynák, az idő' menetelére, a' Protestánsok pedig általjában, a' parlament' böltsességére bízzák azt. Nem látni mára a' kőfalakon a' Pápaság ellen szólló hirdetményeket. A' stock-okon (status-obligatiokon) semmi erejét nem mutatta ez a' dolog.

London, máj. 14. — Máj. 15-edikén, az alsó-Ház a' Kintstár' Kartzellariussának ajánlására, a' Canning Úr' familiájának, 181 szózattal 54 ellen, 5000 font Sterling (mintegy 50,000 forint pengő pénz) esztendőnkénti penziót rendelt.

A' Courier, máj. 14-edikén, ezt a' jegyzést teszi: "Don Pedrónak a' királyi székről-lemondását álmélkodással vették az országban, nem azért, mintha ez a' tselekedet egészen váratlan lett volna, hanem azért, mert különös környületek megjelenése után érkezett. Ez a' Határozás' t. i. Rio-Janeiróban oly időben adatott ki, melyben a' D. Miguel' magaviseletét, még, nem lehetett ott tudni. E' közben különös észrevétele-

ket ébresztgetnek-fel anuak némely tzik-kejei. A' lemondás Portugall' koronájáról, ezen írásban elválhatatlan a' konstitutzios Chartától. D. Pedro, leányának adja által saját jussait, de feltéve azt, "hogy az, a' tölle adatott Charta szerént országoljon, melyre az ő' akaratja szerént a' hűség' esküjét le kellenne tenni. Ha már most a' Leány' jussai nintsenek megesmérve, és a' Konstitutzio fel van fenekestől forgatva, úgy a' lemondás' feltételei meg vannak sértve, 's a' lemondás, ennél-fogva, semmibement. Tsak akkor lessz annak ereje, ha Donna Mária kised korában az Igazgató' tütorsága alatt Királynének esmértetik, a' Konstitutzio szerént.

A' New-Timesben e' van: "Míg még Muszkaország közös dologban járt Szövetségeseivel, ezeknek tanás-adásai által hagyta magát vezetetni: de minekutánna a' Törökök szeméjjesen sértették-meg őtet, szabad akaratjától függ, 's jussát tartja a' szerént viselni magát. Nem lehet ezt neki rossz neven venni; minekutánna őtet, sem Anglia, sem Frantziaország, mely szintúgy megesméri az ő' jussát egész kiterjedésében, vizsgálja nem tartóztattja; tehát ő, a' maga' 500,000 katonáját, neki botsátja egy olyan ellenségnek, melynek, minden maga' vigyázatlansága mellett verekedésre kihívni, és kemény-nyaku ellentállása mellett, a' kereszténység' igasságos kívánsága ellen, még-tsak annyi okosságá-se vólt, hogy egy megtámadás ellen készüljön, melyet magára saját gögje és bolondsága által húzott. Ha bár oly' hihetetlennek láttzik is, még sints a' Sultánnak, hatalma' 's fő-városa' védelmére, több ereje Európában, mint ezt bizonyosan tudjuk, 50 ezer gyalog emberénél, 's 30 ezer rendetlen lovaságánál. Egy olyan erővel, alig lehet

tsak egy ütöközetet is próbálni. A' nemzetet akarja a' Sultán össze-szóllítani: de, kérdés, engedelmeskednek-é. Az elpuhult Ottomannokban, nints meg többé az a' vallásos buzgóság. A' keresztény Státusok' szomszédságában lakók elvesztették barbarusi erőhatalmokat (energiájokat). A' pallérozódás megtanította őket a' tulajdont betsülni; és a' Monárka, ki a' Próféta' tiszteletére áldozatokat kíván, nem mutat magaviseletében kezességet a' fenyegető veszedelem ellen. Sok Muselman tehát, a' helylyett hogy a' felszóllításnak megfelelné, inkább megadja magát, mint-sem létét 's vagyonát, egy despotaért kotzkára tenné, ki neki, még tsak óltalmára is erőtelen. A' Muszkák tehát afféle gyűlevész katonák között, ballagva mennének Konst.poljnak, és Miklós Tsászár, tsak a' Serail' tornyai előtt szóllana békeségről. — Könnyű így beszélni: de, sok Próféta hazugságban maradt már.

Törökország

A' muszka hadsereg' mozdulásairól, egyidő-ólta sehol semmit-sem hallani, még a' szomszédságban is. Conticuere omnes, intentique ora tenent. A' Dúnán-altalmenetelről sints legkissebb bizonyos tudósítás is, ámbár már egy hónapja múlt, hogy azt mindenfelől máj. 14 vagy 15-ödikére, mások 23-adikára tették. Galatz' felcgettetése, 's a' Muszkáknak Ibraila-felé nyomulása, bizonyosnak láttzik. — A' muszka Gubernátor, Moldova' és Oláhország' rendelésével foglalatoskodik. Sturdza Vajdát Benderbe vitték. Beschli Aga Moldaviából, az austriai bírtokba, Czernowitzba szaladt; katonái közzül sokat elfogtak a' Muszkák. Ibrailában, a' hova a' galatzi török várvéd vontamagt, 5000 török van, jó készülettel, a' Muszkák, ostromlásá-

hoz készülnek; mellyet Mihály Nagy-hertzeg szeméjjesen fog igazgatni. Máj. 18-adikára várták Miklós Tsászárt Isma-álba, a' honnan ő ide, későbbben pedig, Bukares-felé a' Duna-sereghez megyen, 's a' hadi dolgokat maga akarja vezetni. Némellyek azt mondják, hogy Wittgenstein Gróf a' Hertzegségekben marad, az alatt míg a' Tsászár a' hadsereggel Konst.polj-felé mendegél. (ennek bizony fele se igaz). Nesselrode Gróf és Matuschin Úr a' Tsászár mellett vannak mint külső Hivatalokhoz tartozók. El-jönn-é Konstantin Nagyherzeg a' had-sereghez, még, nem tudhatni; tsaknem minden ember azt mondja, hogy ő, a' szükségre tartott sereget vezérelné, mely többnyire a' Gárdából áll.

Alexandria, ápr. 11. — Keveset tudunk mi itt a' mi' jövődő politikai sorsunkról. Anglus Obristlajtnánt Cra-dock elment innen ápr. elején a' Philo-melan, a' mi' Basánk' feleletével, mely, a' mint hallatik, koránt-sints neki inye szerint. Alig-ha azt nem várhatjuk, hogy itt tengeri tsata fog történni. Két-álgeri fregatte készül innen elmenni, Két frantzia hadihajó, noha kevés-szá-mu ágyúkkal, készül az álgeri hajók' megtámódásához, mibelyt ezek kiindul-nának.

Szeben, máj. 11. — Ide az a' tudósítás érkezett, hogy egy török tsavar-gó tsapat Galatznál mutogatta magát, (de nem tndták, a' Duna' tulsó part-járól ment-é oda vagy Ibrailából), hogy egy orosz lovas osztály azt a' tsavargó török tsapatot, kurta hartz után, meg-verte, 's azután az orosz-osztály a' Se-reten keresztül, Ibrailába vonúlt vissza, hol török őrsereg van. Galatz, ez al-kalmatossággal, azt mondják, lángok pré-dájává lett volna, minekutánna magok a' törökök meggyújtották az elővárost.

Oláhország

Galatz' vidékéről érkezett tudósítá-sok, ezeket jelentik: "Máj. 25-ödikén kezdődött-el Ibraila' ostromlása, Miklós Tsászár' szeméjjes jelen-létében, 's el-kezdődvén, ÖFge. vissza-ment Odessá-ba, a' Tudósító' állítása szerint. A' vár' első felkérésére a' Basa egyenesen meg-vetette a' javallatot, azon szín alatt, hogy ára neki semmi parantsolatja nem volna a' Portától. Engedtek neki 11 na-pi várakozó időt, mely eltelvén, a' Muszkák Wittgenstein Fő-vezér' parantsolatjára az említett ágyúzáshoz kez-dettek. Most már, az Ibrailá-t védelme-ző Basa 3 napi fegyver-szünetet kért; de, nem hallgattak rá: 50 ezer Muszka ment Ismaelen alá-felé; 50 ezer Ibraila-hoz és Georgovához; 48 ezer készül Foksántól Oláhországba befelé. Geor-gyovát megszállották (a' Duna' bal-part-ján Rustsukkal ellenben) de még nem bántották. Máj. 19/51-edikén szándé-koznak a' Muszkák a' Dunán által-men-ni 5 helyen, melyhez a' hidakat készí-tik. Calafannal 6000 Török Widdintől által tört a' Muszkákra, 's ezek nyakra-főre mentek ellene. Gyika Hzg. nem tudja mére lépjen, azt hiszik, Brassó-felé veszi úttját. A' juhos gazdákat meg-zavarták a' Widdinből jött Törökök. E-zek a' tudósítások mind igazak a' Tudó-sító' szava szerint; de hivatali tudósítá-sok után, utóbb, jobb rendel adhatjuk azokat elő.

Külömbfélék

A' hónapnevek' Reformatiója. Néhai Péczely József Mindenes Gyűjteményében (R. Komáromban, 1789, II. Negyed, 371-edik lap), mely-lyet az irígység-é vagy vakság nem tu-dott megbetsülmi, e' van: "Én most (Földi János, másik derék ember) hogy Cicero pro domo sua ne beszéljek,

rövidség' okáért (a' magyar nyelv' jobbitásában) csak egyet említek. Tudni való, hogy az esztendő' hónapjainak deák' nevezeteik, a' mi' nyelvünkben igen alkalmatlanok — Januarius, Februarius 'sat. Minő rút, hogy még a' tiszta Magyar is így ír: 19-edik Octobris 'sat. mitsoda felemás ez! De azomban, a' régi magyar nevek is: Bóldog asszony' hava, Sz. Iván' hava 'sat., hosszak is, alkalmatlanok is. Nekem felette tetszik ezen dologban, a' mit T. Rajnis Úr a' magyar Virgiliussára tett Előljáró beszédében megjegyez és tanátsol: talán egyáltalában jobb volna, úgymond, a' 12 hónapokat a' 12 Égi-jegyekről nevezni: Kos, Bika, Kettős, Rák, Oroszlán, Szűz, Mérték, Skorpió, Nyilas, Bak, Vízöntő, Halak, például: Vízöntő' hava 'sat. Mitsoda okos találmány ez! Mennyire kívágnánk (praeiudikálnánk — debretzenismus) ezzel, majd-minden nemzeteken, egyeztetvén hónapjaink neveit az astronomiával, az égi-jegyekkel! Ez, rövidebb is lenne; mert idővel, a' hava is elmaradhatna — Vízöntő' 30-adikán 'sat. alkalmasabb is; mert az égi-jegyekkel egyezne. De, ki követi ezt egy ember' szavára? Társaság kellene elkezdésére 'sat.

Eddig, Földi János mondja, a' többit, nem. — Jobb volna a' hava-t

mindjárt kihagyni, hogy kétszer ne kelljen újjhoz szokni. De ezen kívül, még okosabb volna talán, a' tanultabb nemzetek' tudósabb vagy legalább tapasztaltabb részének a' már jó-ideje bevett szokását követni, 's a' 12 hónapot, a' 12 első számmal nevezni: 1, 2, 3 'sat. = Jan. Féb. Mártz. 'sat. 's így írni: 5/31-edikén = Mártz. 31-edikén 'sat. Amaz első nemesebb, az utolsó, okosabb. A' melyikről, e' kettő között (tertium, non datur) azt fogjuk hallani az Akadémiából, nem sokára: Autos épha, kövessük azt — mind.

Egy tudós ezt mondja: Lám a' Németek megelőgesznek a' frantzia technicus terminusokkal. Felelet: Általában véve — nem igaz. A' hol pedig megelőgesznek; ott, kénytelenek is azt tenni; a' Magyar, nem. De, hogy a' Német sem, ezzel is bizonyíthatjuk, hogy Bétsben Straussénál jönn most ki a' híres Dictionaire des deux nations' 7-edik kiadása, melybe a' Frantziák és Németek 10,000 olyan szót vettek-fel, mellyek abban ekkorig nem voltak. Hát mi, meddig akarunk még alunni? hiszen, nálunk is nevedik már a' cultura, luxus, mesterség és kereskedés. A' mint az ember vénül; úgy kell a' tudományoknak ifjodni.

Státus papirosok' Foljamatja

	Ezüstpénzben			Ezüstpénzben			
	Máj. 30	31	Jún. 2	London, Máj. 19	20	22	
Bank-Oblig. 2 1/2 pC.	44.3/8	- 44.1/2	- 44.3/8	Consols, 3 pC.	- 85.3/4-	85.1/2-	85.1/2
Pengőpénz-Obl. 5 pC.	91.1/10	- 91.---	- 90.7/8	Stocks-Prémie, Sh.	---	---	---
Roths. 1820, 100 f. CP.	147.---	- 147.---	- 146.1/2	Brasiliai Bons	- 58.3/4-	59.---	59.---
Partial. 1821, Ua.	119.1/5	- 119.---	- 118.3/4	Buenos-Ayresi	---	---	---
Bankaktia, 1000 f. CP.	1046.---	- 1044.3/5	- 1043.9/10	Columbiai	- 24.1/2-	---	24.---
Páris,	21	22	23	Mexikói	- 42.1/2-	43.5/8-	39.---
Consols 5 pC.	103.30	- 103.10	- 103.05	Portugalli	- 52.1/2-	52.---	59.---
Ugyanaz 3 pC.	70.40	- 70.35	- 70.25	Muszkaországi	- 89.1/2-	---	89.---
Bank-aktia, 2000 Fr.	---	---	---	Görögországi	- 18.---	---	---